قیزلر خواجه‌سی

هر حقی محفوظ قالمق اوزره معارف عمومیه نظارت جلیله‌سی امر ورخصتیله ترتیب وطبع اولنمشدر

اناث مکاتب ابتدائیه‌سنک اوچنجی سنه‌سنه مخصوصدر

« طبعهٔ ثالثه »

مطبعهٔ عامره‌نک مهری بولنمیان نسخه‌لر ساخته‌در

١٣١٩

فیئاتی ١٠ پاره

قیزلر خواجه سی

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدلله رب العالمین . وصلوات الله تعالی وسلامه علی خیر خلقه محمد سیدالمرسلین . وعلیهم وعلی آله وصحبه اجمعین .

چوجقلر ! انسان قسمی عقللی، فکرلی بر مخلوق اولدیغندن یالکز بر کورنشدن عبارت دکلدر. انسانلرك کوزه کورینور بر قالبی اولدیغی کبی برده کوزه کورنمز بر روحی واردر. بوراده روحدن مقصودمز حیوانلرده دخی بولنان حیاتدن بشقه بر معنادر.

انسانك میدانده اولان قالبنه «جسد» و «بدن» تعبیر اولنور که، آنك برشیدن خبری یوقدر. شو قدرکه حیات سببیله انسان اوشومکه وایصنمغه وصوصامغه وآجیقمغه او واسطه ایله معروض اولور .

میدانده اولمیان و او حیاتدن بشقه اولان روحنه نفس ناطقه وجوهر عقل وعرفان تعبیر اولنورکه لطف حق ایله بو هرشیئی آکلار واوسایه ده انسان اك مکمل بر مخلوق اولور .

ظاهر بدنلری ایچون هرکس ییه جکه وکیه جکه وبارینه جق مکانه محتاج اولدیغی کبی باطن حاللری ومکملیت عقل وعرفانلری ایچون دخی ایمان وعمله محتاجدر . ظاهرلرنجه انسانلرك محتاج اولدقلری شیئلری عادتلر تعیین ایتمکده وهرکس اوخصوصلرجه عادته تابع اولوب کیتمکده در . باطنلری ایچون محتاج بولندقلری شیلری ـــ که برنجیسی ایمان ،ایکنجیسی

عملدر — تعیین ایلیه جك شی دین وشریعتدر . بزم دین وشریعتمز اسلامدر . اوبزم عادتمزه دخی اصول وآداب تعیین ایتمشدر .

بزشمدی دین اسلامك بزه اصل امر ایتمكده اولدیغی ایمان ایله عمله باقه‌لم :

ایمان

ایمان — ایناتمقدر . ایناته جغمز شیلری شو جمله جامعدر :

« لا اله الا الله محمد رسول الله » یعنی حق تعالی واردر وبردر . وحضرت محمد علیه الصلاة والسلام پیغمبردر . بزه خبر ویروب بیان بیورمشدرکه : الله تعالی واردر ؛ وشریك ونظیری یوقدر ؛ وآنك ملكلری وكتابلری وپیغمبرلری وقضا وقدری ویوم آخرت دخی واردر .

بوكا بویله جه ایناتوب لساناً دخی اقرار ایدر ایسه‌ك ایمان ایتمش ومؤمن ومسلم اولمش اولورز .

الله تعالی — رب العالمین در . بزی ویری وكوكی وكوروب بیلدیكمز دها اینجه مخلوقلری یاراتمشدر . دائمدر ؛ یعنی ازلاً وابداً موجوددر . بوفانی كوزلر آنی كورمز . او هرشیئی كورر وبیلور .

ملكلر — بزه كورنمیان برطاقم كوزل مخلوقلردر . آنلرده حق تعالی نك قوللریدر . نه اركك ونه دیشیدرلر . دائما اكا عبادت وامر ونهینه اطاعت ایدرلر . بزم كبی ییوب ایچمزلر واویومازلر .

كتابلر — جناب حقك پیغمبرلره — قوللرك سلامت وسعادتلری ایچون — وحی وانزال بیوردیغی كتب مباركه‌در .

پیغمبرلر — وضع آلهی اولان دین وشریعتی امر آلهی ایله قوللره تبلیغ ایدن ذوات عظامدر . آنلر الله تعالی نك خاص قوللریدر . پیغمبرمز حضرت محمد علیه السلام آنلرك افضلی وخاتمه سیدر . آندن اول برچوق پیغمبران كزین كلمش كچمش وبعضلرینه كتاب مخصوص دخی نازل اولمشدر .

وآندن صکره پیغمبر گلمامشدر، وگلمیه‌جکدر . وکندیلرینه بر کتاب عظیم الشان دخی انزال بیورلمشدرکه اوکتاب جلیل « قرآن » و « کلام قدیم » و « مصحف شریف » دیو اوقومقده واز برله‌مکده ومحترم طوتمقده اولدیغمز کتاب کریمدر . بز کندیلرینه ایمان ایتمکله جمله پیغمبرلره ایمان ایتمش اولدیغمز کبی اوکتاب کزینه ایمان ایتمکله دخی بتون کتب الٓهیه‌یه ایمان ایتمش اولدق .

قضا وقدر — خیر وشر هر شیئك حق تعالی دن اولمسیدر . قوللر کاسب ، حق تعالی خالقدر .

آخرت — دنیانك صوکی دیمکدرکه بو عالم فانی تمامیله وبالفعل فنا بولدقدن صکره ینه جناب خالق الکائناتك قدر وقدرتیله بشقه بر نشأت دها اوله‌جقدرکه اوراده ایی‌لر مکافات وفنالر مجازات کوره‌جکلر ومؤمنلر جنتده ومؤمن اولمیانلر ابدیاً ومؤمن اولوبده فنا عملده بولنه‌رق مغفور اولمامش اولانلر کناهلری مقداری جهنمده قاله‌جقلردر .

بز بونلرك جمله‌سنه ایمان ایتدیکمز جهتله مسلمانز . بوده جناب حقك بزه بیوك احسانیدر . الحمد لله .

عمل

مسلمانلغك بربوجهتی واردرکه بوکا دین واعتقاد تعبیر اولنور . برده عمل جهتی واردرکه اکاده شریعت دیمشیدك . جناب حق بو دین مبیننده قوللرینه برطاقم أعمال فرض قیلمشدر . آنلرك برنجیسی نمازدر .

نماز

حق تعالی‌یه وجه مخصوص اوزره عبادت ایتمکدر . وجه مخصوصدن

مقصود : افتتاح تکبیری ، قیام ، قراءت ، رکوع ، سجود ؛ قعوددر [*] .

نمازده شرط ، انسانده ستری لازم اولان یرلر مستور اولدقدن صکره ارککه کوسترلمسی جائز اولمیان اعضا دخی قپالی اولمق واوست ، باش وبدن ونماز قیلنه‌جق محل پاك بولنمق ووقتی دخولنده قبله‌یه قارشو طوروب قیله‌جغی نمازی نیت ایتمك ودها اول آبدستلی اولمقدر .

آبدست

آبدست — نمازه وسائر محترمات دینیه‌یه مخصوص بر تمیزلکدر .

آبدست ، یوزه نور وقلبه سروردر .

آنك ده قاعده‌سی بسمله چکوب نیت ایده‌رك ابتداالرینی وصکره آغزینی وبورنتی ودها صکره یوزینی ییقامق ، ثانیاً قوللرینی دیرسکلریله برابر ییقامق ، ثالثاً باشنك درت بلوکندن بر بلوکنه مسح ایتمك ، رابعاً آیاقلرینی طوپوقلریله برابر ییقامقدر .

آبدستده بودرت فعل ، یعنی یوز ییقامق واللریله برابر قول ییقامق وباشه مسح ایتمك وآیاق ییقامق ، فرضدرکه بونلرسز آبدست صحیح اولماز .

آیروجه ال ییقامق وآغزی وبورنی ییقامق وبونلری ، ویوز وقول وآیاق ییقامغی ، اوچر کره یاعق سنتدر . باشه مسح ایتمك بر کره‌دن زیاده اولماز . آنك سنتی هر طرفی قاپلایو مسح ایتمکدر . الینك یاشیله قولاقلرینی والنك ترسیله بوینی مسح ایتمك دخی سنتدر . آبدستده نیت وبسمله ایله باشلامق وتعریف اولنان ترتیبه رعایت ایتمك ومسواك استعمال ایلك وآبدستی آره کچیرمیه‌رك علی التوالی آلمق دخی سنتدر .

لسان شرعده « فرض » دیو دلیل قطعی ایله ثابت اولانه دیرلر . دلیل ظنی ایله ثابت اولانه‌ده « واجب » دیرلر . آبدستك واجبی یوق

---

[*] بونلر یدنجی صحیفه‌ده وصفت صلات فصلنده مبیندر .

وناماز وار در . « سنت » فرض وواجب اولمیه‌رق پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز حضرتلرینك ایشلدكلرینه دیرلر [*] . بك آز ایشلدكلرینه « مستحب » تعبیر ایدرلركه بونلر مشروعات انواعیدر . غیر مشروع اولان شیلرك قطعیاً ممنوع اولاننه « حرام » وغیر قطعیسنه « مكروه » دیرلر . مثلا قادین قسمنك اركك كورنمسی واركلر ایچنده آبدست آلمسی حرامدر یعنی قطعیاً ممنوعدر . آبدستده صویی اسراف ایتمك مكروهدر . آبدست صوینك تمیز اولمسی ومثلا كلب یالامش اولمامسی دخی شرطدر . كدی ایچرسه مكروه اولور .

بش وقت نماز

آبدست تعریف اولندیغی اوزره آلندقدن صكره معین اولان بش وقتده نماز قیلنورکه جمله‌سی امر الٰهیدر . قیلمیان كناهكاردر . اینانمیان مؤمن دكلدر . هروقتك نمازی بشقه بشقه‌در . صباح نمازی درت ركعتدر . اولا ایكی ركعت سنت قیلنور . بعده ایكی ركعت فرض قیلنور . اوكله نمازی اون ركعتدر . اولا درت ركعت سنت بعده درت ركعت فرض قیلنور وفرضدن صكره ایكی ركعت سنت دها قیلنوركه بوكا « صوك سنت » تعبیر اولنور . ایكندی نمازی سكز ركعتدر . ابتدا درت ركعت سنت واردر . بعده درت ركعت فرض قیلنور . اقشام نمازی بش ركعتدر . اولا اوچ ركعت فرض وبعده ایكی ركعت سنت ادا اولنور . یاتسو نمازی اون ركعتدر . اولا درت ركعت سنت بعده درت ركعت فرض قیلنور . وبعده ایكی ركعت صوك سنت قیلنور . صباح

[*] كندیلرندن صكره خلفاء راشدینك فعللری دخی سنت داخلنده‌در . پیغمبرمزك قول شریفلرینه وتقریرلرینه یعنی كوروب وطویوب منع بیورمدقلرینه دخی « سنت » اطلاق اولنور .

واوکله وآقشام نمازلرینک سنتلری هپ « مؤکد » درکه اصلا ترك اولنماز . ایکندینك سنتیله یاتسونك ایلك سنتی « غیر مؤکد » درکه پك طار وضرورتلی وقتده ترك اولنه‌بیلور . یاتسونك صوك سنتی دخی اوکله‌نك صوك سنتی کبی مؤکددرکه ترك اولنماز .

یاتسو نمازی بیتدکدن صکره‌ده « وتر نمازی » واردرکه آنك‌ده هر کیجه قلنمسی واجبدر، او، اوچ رکعتدر .

رکعت — قیام ، قراءت ، رکوع وسجود فعللرندن حاصل اولور. نمازده « قیام » قبله‌یه قارشو ایاقده طورمقدر. « قراءت » قرآندن برشی اوقومقدر . « رکوع » اللریله دیزلرینی طوته‌رق اکیلمکدر . « سجود » باشنی یره قویمقدر. آکا « سجده » دخی دیرلر . بر رکعتده بر قیام وقراءت وبر رکوع وایکی سجده واردر . هر ایکی رکعتده برده اوطورمق واردرکه اکا « قعده » دینلور . ایکیدن زیاده رکعتلی نمازلرك قعده‌سی ایکی اولور . برنجیسنه « قعدهٔ اولی » وایکنجیسنه « قعدهٔ اخیره » دینور. قعدهٔ اخیره‌ده سلام ویریلوب نماز بیتورلمش اولور . قعدهٔ اخیره دخی داخل اولدیغی حالده قیام وقراءت ورکوع وسجود نمازك ارکانیدرکه آنلر نمازده فرض اولدیغندن نماز آنلرسز اولماز [*] . هر رکعتده برده « قومه » واردرکه رکوعدن صکره طوغری‌لوب دیکلمکدر . برده « جلسه » واردرکه ایکی سجده آره‌سنده طوغری‌لوب اوطورمقدر .

وتر نمازینك صوك رکعتنده رکوعدن اول « قنوت » واردرکه قیامده ایکن بعدالقراءة ال قالدیروب تکبیر آلەرق ینه اللرینی باغلایوب « اللهم انا نستعینك » : الخ دعاسنی اوقومقدر .

رمضان شریف کیجه‌لرینه مخصوص برده « تراویح نمازی » واردرکه

---

[*] ارکانك بریده افتتاح تکبیریدر . بیانی کلور .

یکرمی رکعتدر . آنی قیلمق سنت مؤکده‌در . یاتسو ایله وتر نمازی آره‌سنده قیلنور . ایکی یاخود درت رکعتده برسلام ویریلور .

صفت صلات

صلاة ـــ نماز دیمکدر « صفت صلاة » دخی نمازك نصل قیلنه‌جغی دیمکدر . نمازه کیملی ، قوشاملی طوریلور وصاچلر کورنماك اوزره باشلر قالینجه برنماز بزی ایله اورتیلور . برخانم آبدستنی آلوب باشنی اورتدکدن صکره قبله‌یه [١] قارشو آیاق اوزری طوروب قیله‌جغی نماز مثلا: صباح نمازی ایسه وقتنده قیلدیغنه کوره : « نیت ایلدم صباح نمازینك سنتنی (یاخود) فرضنی ادایه . » ووقتنده قالقه‌میوبده کونش چیقدقدن صکره قیله‌جق اولور ایسه : « نیت ایلدم صباح نمازینك سنتنی (یاخود) فرضنی قضایه » دیوب [٢] ایکی اللرینی اوموزلری حذاسنه قدر قالدیره‌رق وآوچلری ایچنی قبله‌یه قارشو کتوره‌رك کندی ایشیده‌جك قدر « الله اکبر » دیر وکوکسی اوستنه اللرینی باغلار . یعنی صاغ النی صول الینك اوستنه قویه‌رق کوکسنده طوتار .

« الله اکبر » دیمکه تکبیر تعبیر اولنور . هر رکعتك انتقالاتنده یعنی کرك قیامدن رکوعه ورکوعدن سجوده وارلدقده وکرك سجده‌دن جلسه کلندکده

(١) قبله‌مز مکهٔ مکرمه‌ده‌کی کعبهٔ معظمه‌در .

[٢] نمازی وقتنده قیلمغه (ادا) ووقتی کچوردکدن صکره قیلمغه (قضا) تعبیر اولنور . هرنمازده نیت بوکا کوره اولور . (قضا) فرض اولان نمازلره ، برده وترنمازینه مخصوصدر . صباح نمازینك سنتندن ماعدا اولان سنتلر قضا اولنماز . انكده قضا اولنمسی کونی کوننه اوکله وقتی کیرمزدن اول‌جه قلندیغی صورتده‌در . کونی کچه‌جك ویاخود اوکله وقتی کیره‌جك اولورسه اودخی قضا اولنماز . یالکز فرضی قضا اولنور . هرنمازی وقتنده قیلمغه همت ایلملی ، کچکدرمملی وقضایه براقاملیدر . پیغمبرمز صلی الله تعالی علیه وسلم افندمز : « افضل اعمال نمازی وقتنده قیلمق وابوینه حرمت ایتمکدر » بیورمشلردر .

وجلسه‌دن سجده‌یه کیدلدکده و سجده‌دن قیامه و یاقعده‌یه قالقلدقده ویاخود قعدهٔ اولادن قیامه انتقال اولندقده «الله اکبر» دینلورکه: یارب سکا نه صورتله عبادت اولنسه سن اندن متعالیسین. دیمك مقامنده‌در. نمازك ابتداسنده اولان تکبیره (افتتاح تکبیری) تعبیر اولنور. بوده نمازك فروض وارکانی جمله‌سندندر. هیچ برنماز بونسز اولماز. نمازده ال قالدیرمق افتتاح تکبیرنه و برده وتر نمازینك قنوتیچون ایدیله‌جك تکبیره مخصوصدر [١] وسنتدر. افتتاح تکبیرندن صکره اوقونه‌جق شی «سبحانك اللهم» الخ در. اندن صکره «اعوذ بالله من الشیطان الرجیم» «بسم الله الرحمن الرحیم» دینوب فاتحه سوره‌سی اوقنور ونهایتنده «آمین» دینور. بعده ضم سوره ایدیلورکه فاتحهٔ شریفه‌دن بشقه برسوره یاخود برقاچ آیت کریمه اوقنور. سبحانك الخ اوقومق واعوذ، بسمله چکمك ونهایت فاتحه‌ده آمین دیمك سنت وفاتحهٔ شریفه‌یی اوقومق وضم سوره ایتمك واجبدر. بوواجبلرك ضمننده فریضهٔ قراءت یرینه کتورلمش اولور. وبونلر هپ کندی ایشیده‌جك قدر کیزلی اوقنور.

بعده الله اکبر دیو رکوعه واریلور. واوچ کره «سبحان ربی العظیم» دینورکه بوکا تسبیح دینلور. آندن صکره «سمع الله لمن حمده» دینه‌رك قومه‌یه طوغریلنور وقومه‌ده «ربنا لك الحمد» دینور. اولکیسنه تسمیع وبوکا تحمید تعبیر اولنور. بعده «الله اکبر» دیو سجده‌یه واریلور واوچ کره «سبحان ربی الاعلی» دینورکه بونك دخی اسمی تسبیحدر. آندن صکره «الله اکبر» دیوباش قالدیریلوب جلسه‌یه طوغریلنور. بعده ینه «الله اکبر» دیوب ایکنجی سجده‌یه واریلور وینه اوچ کره «سبحان ربی الاعلی» دینور. بعده «الله اکبر» دیو ایکنجی رکعته قالقیلور.

---

[١] بیرام نمازلرنده دخی تکبیرات زائده‌ده ال قالدیریلور ایسه‌ده انی قادینلر قیلماز.

ایکنجی رکعت دخی برنجی رکعت کبیدر شوقدرکه آنده سبحانك واعوذ اوقنمیوب بسمله باشلانور. ایکنجی رکعتك ایکنجی سجده‌سندن صکره قعده اجرا اولنور. انده اوقونه‌جق شی اکر قعدهٔ اولی ایسه یالکز التحیات الخ در. واکر قعدهٔ اخیره ایسه التحیات الخ دن صکره «اللهم صل»لر دخی اوقنور [*]. قعدهٔ اولی اولدیغنه کوره التحیات الخ اوقوندیغی متعاقب «الله اکبر» دیه‌رك اوچنجی رکعته قیام اولنور. قعده‌لرده التحیات اوقمق واجب اولدیغی کبی قعدهٔ اولاده تحیاتی متعاقب اوچنجی رکعته قیام ایتمك دخی واجبدر

اوچنجی رکعت ایکنجی رکعت کبیدر دردنجی رکعت دخی اویله‌در. شوقدرکه درت رکعتلی نماز اکر فرض ایسه صوك ایکی رکعتده یالکز فاتحهٔ شریفه اوقنور ضمّ سوره ایدلمیه‌رك رکوعه واریلور واکر سنت ایسه صوك ایکی رکعتده دخی فاتحهٔ شریفه‌یه ضمّ سوره ایدیلور. اوچ رکعتلی نماز آقشام نمازینك فرضیله صلات وتردن عبارت اولوب بونلردن آقشام نمازینك اچنجی رکعتنده فاتحهٔ شریفه‌یی متعاقب رکوعه واریلور. وتر نمازینك اوچنجی رکعتنده ایسه فاتحهٔ شریفه‌یه ضمّ سوره ایدیلور. بعده یکیدن نمازه طوررکبی «الله اکبر» دیوال قالدیرلوب باغلانه‌رق قنوت اولنور یعنی «اللهم انا نستعینك» الخ دعاسی اوقنور. اندن صکره رکوعه واریلور. نمازلر قعدهٔ اخیره‌نك نهایتنده ایکی طرفه ویریلان سلاملر ایله نهایت بولورکه تحیات وصلواتدن صکره باشی اولاً صاغ وصکره صول طرفه چویره‌رك هر ایکی جانبه «السلام علیکم ورحمة الله» دیمکله نمازدن چیقلمش اولور.

---

[*] ایکندینك ویاتسونك درت رکعتلی سنتلرنده قعدهٔ اولی قعدهٔ اخیره کبی عد اولنه‌رق «اللهم صل»لر اوقونور واوچنجی رکعته قیامده نمازه یکی باشلار کبی سبحانك واعوذ دخی زیاده ایدیلور، درتده برسلام ایله قلنان تراویح نمازنده دخی بوقاعده‌یه رعایت اولنور.

دقت ایدیکز که نمازك ابتدا وانتهاسنده، ذکر مراد اللهدر ۰ وایچنده اوقودیغمز کلام الله وکلام رسول اللهدر ۰ بناء علیه «الله اکبر» دیو افتتاح تکبیرینی آله‌رق نمازه طوردیغمزدن اعتباراً سلام ویرنجه‌یه قدر نمازك خارجنده بزه مباح اولان شیلر، مثلا یمکلر، ایچمکلر لقردی ایتمکلر حرام اولور ۰ بونلردن برینی یاپه‌جق اولسه‌ق نمازمز بوزیلور ۰ قادین قسمنه کوره نمازده باشی آچیلمق ویاصاچی یاخود وجودندن بر یری کورنمك ایله دخی نماز فاسد اولور ۰ نمازه طوران آدم کندیسنی حضور حقده وتکریسنه مناجاتده بیله‌رك کمال ادبله بولنمق ایچون اطرافه باقنمق واثوابنی دوزلتمك وقاشنمق وآغزینی آچارق اسنه‌مك وبرینه سوزوباقاش کوز ایتمك، یاخود قصداً اوکسورمك کبی شیلردن احتراز ایتملیدر [*] کوزلرینی یوموب قیامده سجده ایده‌جکی محله ورکوعده آیاقلرینك اوستنه وسجده‌ده بورننك اوجنه وجلسه وقعدده کندی قوجاغنه وسلام ویرر ایکن اوموزلرینه باقمق آداب صلاتدندر ۰

رکوعه واردقده دیزلرینی پك دیك طوتموب پارمقلرینی بری بریندن آیریه‌رق اللرینی دیز قاپاقلری اوزرینه قور وارقه‌سنی دوزوبرازمیللی طوتار وسجده‌یه واریلور ایکن یره ابتدا دیزلرینی وصکره اللرینی ودها صکره باشنی کتیرر ۰ سجده‌دن قیامه عودتده بونك عکسنی یاپارکه ابتدا باشنی وصکره اللرینی ودها صکره دیزلرینی قالدیرر ۰ سجده ایتدیکی وقت بورنی دخی آلنی ایله برابر یرده بولندیرر ویوزی ایکی اللرینك آره‌سنده بولنور وپارمقلرینی آچمازوطوپلی طوروب قارنی اویلقلرندن وقوللری قولتقلرندن اوزق اولماز ۰ جلسه‌ده وقعده‌ده صول قایناغنی یره کتیروب صاغ قایناغی آلتندن آیاقلرینی چیقارر ویاتمنه کتیروب دیك طوتماز واللرینی اویلقلری اوزرینه قور ۰ قرآن اولمیه‌رق نمازده اوقنان شیلر وافتتاح تکبیرندن ماعدا تکبیرلر وتسبیحلر وتسمیع وتحمیدلر وقیام ورکوع وسجودده‌کی وضعیتلر بتون

[*] مکروهات ومفسدات یکدیکرینه مزج ایدیله‌رك ذکر اولنمشدر ۰

سنت وانلردن ماعدا ادبه متعلق تعریف ایدیلان شیلر مندوب ومستحبدر .
اخطار — قیز چوجقلر جامعه‌ده بولندقلری وقت الك کیروده طوروب صف باغلارلر . صفلق قدر دکللر ایسه قادینلرك اره‌سنده طوررلر . امامه اویوله جقی زمان یوقاریده تعریف اولنان نیته «اویدم امامه» تعبیرینی دخی زیاده ایدوب نمازده امامه متابعت ایدرلر . جماعتله قلنان نمازلرده تکبیرلردن وسبحانك‌دن وتسبیح وتحمیددن وقعده‌لرده‌کی تحیات وصلواتدن ونهایته‌ده‌کی سلاملردن بشقه برشی اوقماز . امامك جهراً اوقودیغی نمازلرده «ولاالضالین» دیدیکی وقت کیزلیجه «آمین» دینورکه «یارب دعامزی قبول ایله» دیمکدر .

نمازك ختامنده هرسلام ویرلدکجه اوقونمقده اولان «اللهم انت السلام ومنك السلام تبارکت یاذاالجلال والاکرام» جمله‌سی اوقوندقدن صکره «سبحان الله والحمدلله ولااله الاالله والله اکبرولاحول ولاقوة الابالله العلی العظیم» دینور وبعده اعوذ چکیله‌رك آیة الکرسی اوقنور . آندنصکره برتسبیح طوتیله‌رق یاخود پارمقلرینك اوچ بوکوملریله حساب اولنه‌رق اوتوز اوچ دفعه «سبحان الله» واوتوز اوچ دفعه «الحمدلله» واوتوز اوچ دفعه «الله اکبر» دینور . بعده «لااله الاالله وحده لاشریك له له‌الملك وله الحمد وهو علی کل شیءٔ قدیر» دینوب اللرکوکسه طوغری قالدیریله‌رق وآوجلر یوزه مائل طوتیله‌رق کمال تضرع ایله حق جل وعلا حضرتلرینه نیازودعااولنور .

دعا دخی عبادتدر . الله تعالی دن حاله مناسب هرشی استنیلور . الك زیاده ایستنه‌جك شی عفو وعافیت وحسن وعاقبت وسزلره کوره همده حسن نشأندر .

پادشاه اسلام پناه حضرتلرینه خیرایله دعاایتمك هرکس ایچون وظیفه‌در . ابوینك صحت وسلامتلری وسعهٔ عمرومعیشتلری ایچون چوجقلر دعاایدر .

دعانك هم اولنده وهم آخرنده بر کره صلوات شریفه اوقیوب ختامنده «سبحان ربك رب العزة عمایصفون وسلام علی المرسلین والحمدلله رب العالمین» دیه‌رك اللرینی تبرکاً وتفألاً یوزینه سورر.

آبدستلی نمازلی انسانلر یوزلرندن بیلنور. آنلرك یوزلری نورلی وسویملی اولور. حق تعالی کندیسنه عبادت ایدن قوللرینی سور وآنلرك بدنلرینه قوت وعمرلرینه برکت ویوزلرینه ملاحت بخش واحسان ایدر.

اللهم أعنا علی ذکرك وشکرك وحسن عبادتك.

اورج

امر آلهی اولان عبادتلرك بری ده رمضان شریف اورجیدر.

اورج — رمضان کونلرینی [*] امتثالاً لامرالله صباحدن اقشامه قدر آچ وصوسز کچیرمکدر.

کیجه‌لری سحروقتی قالقیلوب «سحور» نامیله تدارك اولنان طعامدن ینور. بعده امساك وقتندن که (شفق آتدیغی زمان) تعبیر ایتدیکمز وقتدن اعتباراً دیمکدر اورجه نیت اولنه‌رق کونشك غروبنه قدر ییه‌جکه وایچه‌جکه وسائر اورجی بوزان شیلره صبر ایدیلور. کونش باتنجه اورجلر آچیلور. اورجه لسان عربده «صوم» وطوتمغه «امساك» وآچمغه «افطار» تعبیر اولنور.

چوجقلر یدی یاشنده نمازه وطقوز یاشنده اورجه باشلار. نمازلرینك واورجلرینك ثوابی آنلرك کندیلرینه عائددر. اوکره دنه دخی عندالله تعلیم ثوابی واردر.

بونلر یعنی نماز واورج عبادت بدنیه درکه بدن ایله اولور. عبادتك

[*] اورج فرض اولمیه‌رك سائر کونلرده دخی طوتیلور. یالکز سنه‌ده بش کون وادرکه آنلرده اورج طوتلماز. بونلر شکر بایرامنك ایلك کونیله قربان بایرامنك درت کوندن عبارتدر.

مالیسی یعنی مال ایله اولان قسمی دخی واردر . صدقه ویرمك وخیر وحسناتده بولنمق اوقسمدندر . بونلر مندوب ومستحبدر . عبادت مالیه‌نك فرض وواجب قسملری دخی واردر . زکات ، زنکینلره فرض وصدقهٔ فطره واجبدر . چوجقلر زنکین دخی اولسه زکات آنلره فرض اولمدیغندن بوراده آندن وجهدن — که اوده من جهة عبادت مالیه در — بحث اولنمیه‌جقدر . فقط صدقهٔ فطر اهل یسار اولان بیوکه وکوچکه لازم اولدیغندن آنی چوجقلرك بیلمسی اقتضا ایدر .

«صدقهٔ فطر» اورج آچمق ایچون ویریلان صدقه معناسنه اوله‌رق رمضان شریفك صوکنده ونهایت بایرام کونی کچیرمه‌رك ایدیلان تصدقدرکه مقداری هرسنه مطبوع ورقه‌لر ایله تعیین اولنه کلمشدر . خلاصه‌سی ، برفقیرك اقشاملق وصباحلق یه‌جکی ویاخود آنك بدلیدر . هرکس علی مراتبهم ویرر زنکینلرك کی عالیجنابانه اولور . آنی بیوکلر هم کندیلری ایچون ، همده چوجقلری وکوله وجاریه‌لری ایچون اعطا ایدرلر [*] . چوجقلرینك اکر کندو مال وآقچه‌لری وارایسه صدقهٔ فطرلرینی چوجقلرك کندی پاره‌سندن ویررلر .

وظائف ادبیه

انسان ایچون ادب الك بیوك وظیفه‌در . مخلوقه قارشو اولان وظیفهٔ ادبیه‌نك باشلیجه‌سی انسان کندندن کوچکنه شفقت ومرحمت وبیوکنه تعظیم وحرمت ایتمکدر . تعظیم وحرمت ایدلمسی لازم اولان بیوکلر برنجی درجه‌ده خلیفهٔ روی زمین پادشاهمز افندمز حضرتلریدر . بعده انا وبابا وخواجه‌در .

---

[*] چوجق ، بالغ اولمیان دیمکدر . مبدأ سن بلوغ طقوز ومنتهای سن بلوغ اون بشدر . کوله وجاریه‌دن مقصود آزادلی اولمیانلردر . آزادلیلرك صدقهٔ فطرلری کندی کیسهٔ اقتدارلرینه عائد اولدیغی کبی اجرتلی اوشاق وخدمتجی قیز وقادینلرك صدقهٔ فطرلری دخی کندیلرینه عائددر .

بونلره وکندینی بیلور هربیوکه حرمت ورعایتله برابر کندندن کوچکلره مرحمت وشفقت اوزره معامله ایتملی وفقیرلره کبر ایتمیوب آجیملیدر . فقیرلر دخی صبروقناعت اوزره بولنوب آج کوزلی اولمامليدر .
قیزلر بیوکلرك ویردکلری تربیه‌یی حسن تلقی ایتملی وآغر باشلی خانم اولملیدر . آغزینی یالان سویله‌مکه وبدلکه ویمین ایتمکه وآند ویرمکه آلشدرماملی وهر لقردی‌یه قارشماملیدر . هر ایشتدیکنی ده‌سویله‌مامليدر . ایيلر وتربیه‌لیلر ایله کوریشوب حسن خلق پیدا ایتملی ، چتین خویلی اولمامليدر . چرکین خوی چرکین یوزدن دها چرکیندر . کوزل خویلی اولانلر یابانجیلر آرسنده‌بیله اقربا کبی بولنورلر . چرکین خولولر ایسه کندی اقرباسی ایچنده دخی یبانجی صایلورلر . کیجه ایرکن یاتوب صباحلين ایرکن قالقملی وآبدستنی آلوب باشنی طاراملی وکینوب قوشانملی ولباس وبدنتی دائما تمیز طوتملیدر . ایرکن قالقمیانه تنبل دیور . تمیز اولمیاندن هرکس ایکره‌نور .
هرهفته طرناغکی کس . هرکسك ایچنده ساقز چیکنه‌مه . دیش قارشدرمه . پارمغکده‌کی یوزکله اوینامه . قهقهه‌ایله کولمه . کرنمه . چوق اسنه‌مه . اسنه‌مك کلورسه اغزکی الکله قاپا . پارمغکی بورنیکه صوقمه . آشکاره‌سندن اوتانه‌جغك شیئی کیزلی دخی یاپمه . بشقه‌سنه صوریلان شیئه سن جواب ویرمه . یك ییدیکك زمان یمك ایچون یشانمقده اولمیوب بلکه یشانه‌جق قدر یمك ییمك لازم اولدیغنی خاطرایوبده اکا کوره اکل ایت ، بوغاز کار اولمه . بیوکلر باشلامدقچه سفره‌یه ال اوزاتمه . کندی اوکندنیی ، ایلرو کیتمه . اثنای طعامده بشقه‌سنك یمکنه ویدیکنه باقمه . بسمله ایله باشلا ، الحمدلله ایله قالق .

الحمدلله علی التمام . والصلاة والسلام علی سید الانام . وعلی آله الطیبین وصحبه الکرام . وقداتفق ختامه مثل (نعمة الاسلام) فی قزیل طپراق فی اوائل فصل الخریف سنة ١٣١٢ من الهجرة المقدسة

١٢١

